

hlavní nárok, nelze jim přiznati ani nárok podřadný. Ježto bylo zmateční stížnost, jak doličeno, zamítnouti již proto, že bylo přisvědčeno názoru prvního soudu, že smrtí soukromého obžalobce zaniklo právo stíhací, netřeba se zabývati dalšími uplatňovanými důvody zmatečnosti podle čí. 5 a 9 a) § 281 tr. ř., jež se týkají již věcné stránky.

Čís. 3192.

Padělání (§ 199 d) tr. zák.) pracovní knížky jako dokladu k žádosti o povolení živnosti; potvrzením živnostenského společenstva nabylo rázu veřejné listiny i potvrzení zaměstnavatelovo o služební době.

Skutková podstata podvodu (i nedokonaného) předpokládá, že jednání pachatelovo bylo způsobilým vyvolati omyl a prostředkem omylu poškoditi něčí práva; tuto způsobilost lze pojmově vyloučiti jen tehdy, když bylo k oklamání použito prostředku in abstracto (absolutně) nezpůsobilého.

Trestná činnost pachatelova, i když z ní škoda nevznikla, musí býti aspoň takového rázu, že z ní škoda vzejíti mohla. Nebylo-li naprosto možno, by z jeho činu škoda vzešla, nejde o podvodné jednání zločinné, i když pachatel poškozovací úmysl měl.

(Rozh. ze dne 29. května 1928, Zm I 258/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 21. března 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čí. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro zločin nedokonaného podvodu podle §§ 8, 197, 199 d) tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu nalézacímu, by ji znova projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek pouze s hlediska hmotněprávního důvodu zmatečnosti čí. 9 a) § 281 tr. ř. a dlužno jí přiznati oprávnění. Po skutkové stránce vzal nalézací soud za zjištěno, že obžalovaný Jan B. podal dne 19. července 1927 u okresní politické správy v J. žádost o povolení živnosti sedlářské, doloživ ji mimo jiné též předepsanou pracovní knížkou; že referent okresní politické správy zaslal knížku k obvyklému přezkoumání četnictvem, zda není překážka proti povolení; že četnictvo zjistilo, že na str. 15 jest padělané datum výstupu z pomocnické služby u sedláře Františka P-a v Ch. z roku 1916 na rok 1917, což se stalo zřejmě za účelem získání plně předepsané služební doby dvou roků jako tovaryš, ježto datem z roku 1916 by jí nebylo bývalo dosaženo. Soud vzal dále za prokázáno, že původní záznam na str. 15 vyšel z ruky dcery P-ovy Marie provd. Ch-ové a že B. byl na městském úřadě v Ch. z této služby odhlášen dne 16. prosince 1916, takže rok vystoupení 1917 je padělán. Soud první stolice vzal posléze za prokázáno, že ono falšování provedl obžalovaný sám a že po-

kusil se ho použití neklamně v úmyslu, by na okresní politické správě v J. vylákal živnostenský list, na nějž neměl ještě nároku. Přes to sprostil nalézací soud obžalovaného z obžaloby, vyloučiv možnost proveditelnosti zamýšleného oklamání, to jest vyloučiv způsobilost padělku, by jím byl referent okresní politické správy jako rozhodující činitel uveden v omyl; soud má za to, že zfalšování bylo provedeno rukou hrubou, neumělou a že jest jako takové hned na první a zběžný pohled laika lehce poznatelné. Právem vytýká zmateční stížnost, že názor soudu o nezpůsobilosti padělku uvést v omyl, je právně pochybený, nemaje nejmenší opory v zákoně, zejména v jeho předpisech o podvodu a v ustanovení § 8 tr. zák. Podstata podvodu a také podstata nedokonaného podvodu předpokládá arci, že jednání pachatelovo bylo způsobilým vyvolati omyl a prostředkem omylu poškoditi něčí práva; než tuto způsobilost lze pojmově vyloučiti jen tehdy, když bylo k oklamání použito prostředku, jímž zamýšleného účele nikdy, za žádných okolností dosaženo býti nemůže, tedy prostředku v tom směru úplně a nepodmíněně (in abstracto) nezpůsobilého (sb. n. s. č. 1427, 1468, 1479 a mn. j.). Posuzuje-li se souzený případ s tohoto právního hlediska, plynoucího ze zákona a judikaturou trvale a důsledně uznávaného, nemůže býti řeči o nezpůsobilosti prostředku obžalovaným použitého. Nalézací soud žádá vyšší stupeň způsobilosti prostředku a tím samozřejmě i vyšší stupeň lstivosti na straně pachatelově a vyšší stupeň bdělosti a pozornosti na straně klamaného. Než toto stanovisko neodpovídá zákonu. Účelem ustanovení § 197 a násl. tr. zák. je nejen ochrana před rafinovaným útokem lstivosti, jemuž by jednotlivec těžko mohl čeliti, nýbrž i proti takovému lstivém jednání, při němž nebylo k docílení oklamání užito nějaké zvláštní námahy, dovednosti a umění. Zákon chrání každého a nečiní trestnost pachatele závislou na vynaložení určitého stupně pozornosti a bedlivosti se strany klamaného. Stanovisko soudu mělo by v zápětí, že nanejvýš úřady a orgány, povinné ku zkoumání listin, nemohly by z největší části uvedeny býti v omyl, ačkoli nelze považovati za absolutně vyloučeno, že i ony při menší bdělosti a pozornosti mohly by padělání přehlédnouti, nebo mohly by o dotyčné změně, provedené v listině, ať z těch či oněch příčin míti za to, že nebyla předsevzata osobou k tomu nepovolanou. To, k čemu nalézací soud poukazuje, nedokazuje nijak abstraktní nezpůsobilost použitého prostředku, nýbrž toliko jeho konkrétní nezpůsobilost; jestliť úvahami soudu řečeno pouze tolik, že se zřetelem na neumělé provedení padělku stačil v tomto konkrétním případě k jeho rozpoznání menší stupeň pozornosti, dbalosti a opatrnosti než v případech jiných, jinými slovy, že jednání obžalovaného jen pro relativní nezpůsobilost prostředku nevedlo k žádoucímu úspěchu. Poukazy nalézacího soudu není tudíž ještě prokázáno, že by závadné padělání již podle své povšechné povahy nemohlo nikdy, za žádných okolností uvést v omyl, že by tedy šlo o prostředek absolutně nezpůsobilý. Nalézací soud vyloučil proto objektivní skutkovou podstatu zločinu nedokonaného podvodu podle §§ 197 a 199 d) tr. zák. jen nesprávným výkladem zákona a zavinil tak zmatečnost podle čís. 9 a) § 281 tr. ř.

Pokud jde o subjektivní skutkovou podstatu, vzal soud za prokázáno, že se obžalovaný pokusil použití (správně použil) pracovní knížky, kterou sám zfalšoval, neklamně v úmyslu, by na okresní politické správě v J. vylákal živnostenský list, na nějž neměl nároku, čímž je zjištěno, že jednal v úmyslu podvodném, v úmyslu, by poškodil účel, jehož se státní dohled domáhá předpisy o délce doby služby pomocnické v zájmu zvelebení živností. Pokud obžalovaný ve svém odvodu na zmateční stížnost brojí proti správnosti rozsudkového zjištění o pachatelství obžalovaného, pokud se týče o podvodném úmyslu, musí jeho úsilí zůstat bez úspěchu. Můžeť účel odvodu ve smyslu § 284 tr. ř. spočívat pouze ve snaze a v pokusu zvrátiti opodstatněnost důvodů zmatečnosti uplatňovaných odpůrcem, tu tedy důvodu zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř. K vyvrácení námítky uplatňované rovněž v odvodu, že zfalšovanou pracovní knížku nelze pokládati za veřejnou listinu proto, že v ní bylo zfalšováno pouze potvrzení zaměstnavatelovo o služební době, stačí uvést, že toto vysvědčení, vydané mistrem, bylo opatřeno pečeti živnostenského společenstva, jež jest podle zákona výlučně povoláno taková vysvědčení potvrzovati, a že tímto potvrzením vysvědčení, pocházející jinak od osoby soukromé, nabylo rázu listiny veřejné (srv. rozh. čís. 1427, 2703 sb. n. s.). Přes to však, že tyto náležitosti ve směru objektivním a subjektivním jsou zjištěny, nemůže nejvyšší jako zrušovací soud vynésti hned rozsudek odsuzující podle obžaloby, jelikož postrádá v rozsudku nalézacího soudu zjištěný další znak skutkové podstaty zločinu podvodu podle §§ 197, 199 písm. d) tr. zák., že tu byla možnost způsobiti škodu. Trestní činnost obžalovaného, i když z ní škoda nevznikla, musí býti aspoň takového rázu, že z ní škoda vzejíti mohla. Nebylo-li však naprosto možno, by z činu obžalovaného škoda vzešla, i když obžalovaný úmysl poškozovací měl, nelze mluvit o podvodném jednání zločinném. Škoda mohla nastati jen tenkrát, kdyby byl býval obžalovaný s připočtením doby, o kterou zápis v pracovní knížce falšoval (jeden rok), dosáhl doby potřebné k tomu, by mu byl vydán živnostenský list. Ukázalo-li by se však, že by obžalovaný i s připočtením doby, o kterou zápis v pracovní knížce falšoval, ku době skutečně odsloužené, nebyl býval dosáhl předepsané doby tovaryšské, anebo kdyby doby skutečně započitatelné předepsanou délkou praxe samy o sobě dosahovaly i bez doby podvodně stvrzené, tu by nemohla z jeho počínání nastati škoda a přišel by v úvahu toliko přestupek podle § 320 písm. f) tr. zák. Rozsudek nalézacího soudu o tom neobsahuje potřebných zjištění. Bylo proto zmateční stížnosti vyhověti a podle § 288 čís. 3 druhá věta tr. ř. uznati, jak se stalo.

Čís. 3193.

Pro posouzení, zda vyhrůžka jest s to vzbuditi v ohroženém důvodné obavy ve smyslu § 98 b) tr. zák., jsou podle zákona (kromě důležitosti zla, jímž bylo pohroženo) rozhodnými »okolnosti a osobní povaha« ohroženého; výrazem »okolnosti« jsou tu míněny okolnosti (poměry) ohroženého.